

Сидоренко О.О., здобувач

ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРОБЛЕМИ РОЗРАХУНКУ СТРАХОВИХ ПЛАТЕЖІВ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ПОВЕРНЕННЮ ПРИ ДОСТРОКОВОМУ ПРИПИНЕННІ ДІЇ ДОГОВОРІВ СТРАХУВАННЯ

Згідно із статтею 28 Закону України «Про страхування», дію договору страхування може бути достроково припинено на вимогу страховика, страхувальника, якщо це передбачено страховим договором, чи з інших обставин передбачених законодавством. У разі дострокового припинення дії договору страхування, крім договору страхування життя, за вимогою страхувальника страховик повертає йому страхові платежі за період, що залишився до закінчення дії договору, з відрахуванням нормативних витрат на ведення справи, визначених при розрахунку страхового тарифу, фактичних виплат страхових сум та страхового відшкодування, що були здійснені за цим договором страхування. Якщо вимога страхувальника обумовлена порушенням страховиком умов договору страхування, то останній повертає страхувальнику сплачені ним страхові платежі повністю [1].

На нашу думку, порушення умов договору страхування з боку страховика не завжди повинні призводити до повернення страхувальнику усіх раніше одержаних страхових платежів за таким договором. Так, порушення страховиком страхового договору може відбутись на різних етапах його дії, при цьому певний проміжок часу усі умови можуть виконуватись, свідченням чого можуть бути виплати страхових відшкодувань.

Тому, якщо достроково припиняється дія страхового договору на вимогу страхувальника, що обумовлено порушенням страховиком умов цього договору, але страховик виплачував за цим договором страхувальнику страхові суми та страхові відшкодування (що є свідченням виконання умов договору протягом певного періоду), та страхувальник до цих сум не мав жодних претензій, то

страховику в момент розірвання договору необхідно повернути страхувальнику страхові платежі за вирахуванням фактичних виплат страхових сум та страхового відшкодування, що були сплачені за цим договором страхування.

Внесення зазначених змін у Закон України «Про страхування», буде запобігати виникненню ситуації, за яких, страховик навіть попри виплати страхових відшкодувань, у певних випадках, буде змушений в момент розірвання договору повертати страхувальникам усю суму сплачених ними страхових платежів, що буде негативно впливати на стан страховика.

Крім того, чинним порядком розрахунку суми страхових платежів, що підлягають поверненню (крім випадків коли повертають страхові платежі повністю) у разі дострокового припинення дії страхового договору, передбачено із суми страхових платежів вираховувати витрати на ведення справи визначені при розрахунку страхового тарифу (тобто добуток нормативу витрат на ведення справи та нарахованих страхових платежів). Проте, зважаючи на те, що норматив витрат на ведення справи, що враховується у страховому тарифі, призначений для покриття всіх витрат пов'язаних з укладанням, обслуговуванням та управлінням страховим договором на протязі всього періоду його дії (зазначений при укладанні договору), та враховуючи, що при достроковому розірванні страхового договору, такий термін буде менший ніж передбачалось, ми вважаємо, що при визначенні суми страхових платежів, які підлягають поверненню страхувальнику, доцільно вираховувати лише частину витрат на ведення справи, що визначається пропорційно кількості днів фактичної дії договору по відношенню до кількості днів запланованої дії договору, або, якщо це можливо, то за вирахуванням фактичних витрат на ведення справи пов'язаних з обслуговуванням страхового договору, що був розірваний, але не більше нормативної величини витрат на ведення справи.

Таким чином, для розрахунку розміру страхових платежів, що підлягають поверненню страхувальнику (*РПСП*), ми рекомендуємо використовувати формулу 1.

$$РПСП = СП - \frac{(СП * \%ВВС)}{100\%} \frac{T_{\phi}}{T_n} - СВ - СП * \frac{T_{\phi}}{T_n}, \quad (1)$$

де, $СП$ – одержані за договором страхові платежі, грн;

$\%BBC$ – норматив витрат на ведення справи, %;

CB – розмір фактичних виплат страхових сум та страхового відшкодування за розірваним договором страхування, грн;

T_{ϕ} - фактичний термін дії договору, днів;

T_n - номінальний термін дії договору, днів.

Слід зауважити, що Законом України «Про страхування», передбачено порядок розірвання страхових договорів та не передбачено окремий порядок розірвання договорів перестрахування.

Водночас, порядок визначення суми грошових коштів, що підлягають поверненню страхувальнику від страховика не може повністю застосовуватись по відношенню до перестрахувальника та перестраховика. Це пов'язано з тим, що перестрахувальник, окрім сплати перестрахових платежів перестраховику, як правило за укладання договору перестрахування одержує комісійну винагороду (чого нема у прямому страхуванні), а отже незрозумілим залишається чи зобов'язаний перестрахувальник повертати перестраховику одержані від нього комісійні винагороди, у разі дострокового розірвання договору перестрахування.

Ми вважаємо, якщо в результаті розірвання договору перестрахування перестраховик зобов'язаний або погодився повернути всю суму раніше одержаних перестрахових платежів, то перестрахувальник теж зобов'язаний повернути одержані від перестраховика комісійні винагороди за цим договором. У разі повернення перестраховиком, лише частини перестрахових платежів перестрахувальнику, останній повинен повернути також лише частину комісійної винагороди, яка визначена пропорційно до частки повернутих перестрахових платежів перестрахувальнику.

Література:

1. Закон України «Про страхування» [Електронний ресурс]. — Режим доступу:

<http://zakon.rada.gov.ua/>

E-mail: AleksAlekseevih@mail.ru